

Yağız Kaan Erdoğan'ın Vikingler'in Memleketinde

30. Uluslararası TePe Sigeman Satranç Turnuvası

FM Alper Efe Ataman

Bir satranç turnuvasının saygınlığını belirleyen önemli unsurlardan biri, gelenekselliği olsa gerek. Tek bir turnuvayı dahi organize etmenin güçlükleri göz önünde bulundurulduğunda, ilgili turnuvanın her yıl etkinlik takviminde yer alarak satrançseverlerin hafızasına kazınması gerçekten de zor. Ülkemizde bir dönem bu 'ulvî görev'i Troya Açık üstlenmişken, son yıllarda bayrağı devralan Çeşme Açık oldu. Bu sene yaz sezonunda peşi sıra düzenlenecek olan uluslararası açık turnuvalarımızın ilerleyen yıllarda da varlıklarını, niteliklerini arttırarak sürdürmelerini diliyorum.

Malmö / İsveç

Bahsi geçen yoğun yaz dönemi öncesinde, genç yıldızlarımızdan Büyükusta **Yağız Kaan Erdoğan**, Malmö, İsveç'te, 20-26 Mayıs 2025 tarihleri arasında 30. defa (!) düzenlenecek [Uluslararası TePe Sigeman Satranç Turnuvası](#)'nda boy gösterecek. Saygın sekiz sporcunun döner sistemde kozlarını paylaşacağı etkinliğin zaman temposu 90'/40 hamle + 30' & en baştan itibaren 30"/hamle eklemeli. Ayrıca 40. hamle öncesinde beraberlik tekliflerine izin verilmiyor.

Büyükusta Yağız Kaan Erdoğan (© Mark Livshitz / Petrovac 2024)

Bu satırların kaleme alındığı 18 Mayıs tarihi itibarıyla, yeryüzünün en genç Büyükustası olan Erdoğan'ın son bir yılda +65 reyting gibi dramatik şekilde yükselen bir ivmesi oldu, ki bu rakam [2700chess.com](#) sitesinin paylaştığı verilere göre gençler arasındaki en yüksek artış. Yine de Erdoğan'ın turnuvaya ancak yedinci sırada başlayabilmesi, etkinliğin kuvvetini de ortaya koymakta.

TePe Sigeman turnuvalarında, organizatörler davet edecekleri sporcuları gözetirken, yalnızca reyting kriterine bakmıyorlar. Önceliklerini ilgi çekici, 'hibrit' bir oyuncu kadrosu oluşturmaya veriyorlar. En üst düzey sporcular (Rapport), genç yıldızlar (Sindarov ve Erdoğan), saygın Büyükustalar (Robson, Grandelius ve L'Ami), geçmişin efsanelerinden biri (Ivanchuk) ve en üst seviyedeki bir kadın sporcu (Zhongyi Tan) ile 2025 yılının kadrosu tamamlanmış oldu. Vidit Gujrathi'nin son anda turnuvadan çekilmesi satrançseverler arasında bir parça hayal kırıklığı yaratsa da, 2647 reyting ortalamalı turnuvanın müthiş bir mücadeleye sahne olacağı açık.

30. Uluslararası TePe Sigeman Satranç Turnuvası katılımcıları

Sporcu	Ülke	Reyting	Doğum Yılı	Dünya Sıralaması
Richard Rapport	Macaristan	2722	1996	24
Javokhir Sindarov	Özbekistan	2706	2005	31
Ray Robson	A.B.D.	2692	1994	41
Vasyl Ivanchuk	Ukrayna	2644	1969	82
Nils Grandelius	İsveç	2637	1993	93
Erwin L'Ami	Hollanda	2621	1985	128
Yağız Kaan Erdoğan	Türkiye	2618	2011	136
Tan Zhongyi	Çin	2536	1991	402

Bu makalede Yağız Kaan Erdoğan'ı ve rakiplerini, kariyerlerinin dikkat çeken oyunları eşliğinde daha yakından tanımaya çalışacağız. Sözü daha fazla uzatmadan, oyunculara ve hamlelerine bakalım:

[Oyun 1]

Richard Rapport - Davor Rogic

Graz 2010, [D16]

Gunsberg, Maróczy, Breyer, Barcza, Szabó, Benkő, Portisch, Ribli, Leko, Polgár... Tarihe bakıldığında, son olimpiyatlara ev sahipliği yapmış Macaristan'ın ustalarıyla köklü bir satranç geleneğine sahip olduğunu görürsünüz. Günümüzde bu ülkenin en ilgi çeken temsilcisi olarak ise Richard Rapport gösteriliyor. Bunun nedeni yalnızca reyting sıralamasında üst basamaklarda yer almasından ibaret değil: Tıpkı selefi Morozevich gibi, ya da bir başka yaratıcı oyuncu Dubov gibi, açılış safhasında seçtiği ana akım varyantlar dışındaki tercihleri, ilham veren sezgisel fedaları ile bu yaklaşımını destekleyen kuvvetli hesap gücü ve rakibi her kim olursa olsun, kazanç için oynayan kuvvetli karakteri Rapport'u satrançseverlerin turnuvalarda en çok görmek istedikleri sporcular arasında kılıyor.

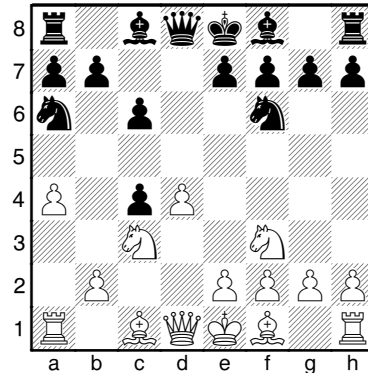
1 d4 d5 2 c4 c6 3 ♟f3 ♟f6 4 ♟c3 dxc4

Slav Savunması'nın ana varyantı. Siyahın amacı çoğu zaman, rakibi c4- piyonunu geri almaya vakit harcarken, gelişimini, sağlam bir konumla tamamlamak olur.

5 a4

Siyahın ...b7-b5 ile piyonu savunmasını engellemek amacıyla. Ancak Beyaz hamlesi ile tempo harcadığı gibi, aynı zamanda b4- karesinin kontrolünü de zayıflatmaktadır.

5... ♟a6!? (D)

Siyah atına, 'kontrolsüz' b4- karesini hedef alan bir noktadan görev yüklüyor.

Ana hamle ise 5...♙f5'ti: Siyah bu gelişim ile filinin problemlerini çözmeyi amaçladığı gibi, aynı zamanda e2-e4 sürüşünü de engeller.

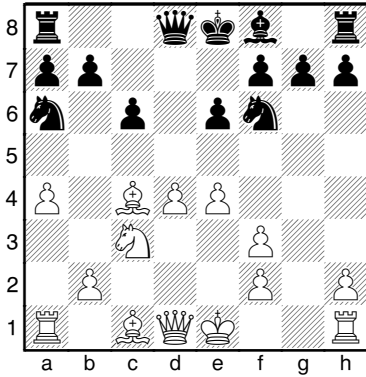
6 e4

Rapport, merkezde alan hâkimiyeti kurabilmek için, piyon yapısının bozulmasına izin veriyor.

6...♙g4 7 ♙xc4

7 ♙e3 hamlesiyle ♙xc4 alışını d4- piyonunun korunması sonrasına bırakmak birtakım sorunlara sebep olabilirdi: 7...♞a5 8 ♙xc4 ♞xe4 9 ♞b3 c3- piyonunu korurken, aynı zamanda b7- ve f7- noktalarına saldırarak, ancak Siyah iyi bir savunma olanağına sahip: 9...♞d6! 10 ♞e5 ♙h5! (10...♞xc4? 11 ♞b7+-) 11 g4 ♙g6 12 f4 f6 13 f5 fxe5 14 fxe6 0-0-0. Siyahın 'ayakta kalabilmeyi' ancak tek hamlelerle sağlayabildiği, inanılmaz bir devamyolu.

7...♙xf3 8 gxf3 e6 (D)

Açık-renkli fili f3- atıyla kırışp rakibinin piyon yapısını bozduktan sonra, Siyah piyonlarının tamamını açık-renkli karelere yerleştirecek. Tahtadaki filler ile piyonların dizilişleri birbirleriyle gerçekten de çok alakalı bir konu.

9 0-0

Rapport rakip kuvvetlerin, şahının hassas konumundan yararlanmalarının pek mümkün olmadığını düşünerek, kısa rok yapmakta bir sakınca görmüyor.

9...♞b4

Beyaz şah karşısında ortaya konabilecek en agresif girişime bakalım: 9...♞h5? 10 d5! ♞h4 11 dxc6 ♞d8 12 ♞e2! – muhtemel ...♙d6 fikrini etkisiz bırakan mükemmel bir savunma hamlesi. (12 ♞e1? c4- filini boşta bırakacağından, aynı derecede etkili olmazdı: 12...♙d6 13 e5 ♞xc4 14 exd6 ♞xc6) 12...♙d6 13 e5+-.

10 ♙e3 ♞a5

Yalnızca olası ...c5- ya da ...e5- sürüşlerini desteklemekle kalmayan, aynı zamanda muhtemel ...♞a5-h5 manevrasını da hazırlayan tematik bir uygulama. Fikir kulağa mantıklı

gelse de Beyazın ilgili planlar karşısında yeterli hazırlığa sahip olduğu aşîkârdır.

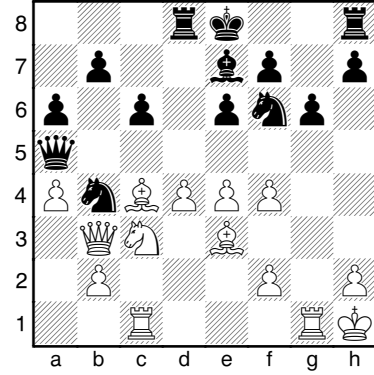
11 ♙h1

Yararlı bir çekilme: Şah köşede daha güvenli olurken, yarı-açık g- dikeyi de kalenin kullanımına açılıyor.

11...♙e7

Plana sadık kalınsaydı ne olurdu? 11...♞h5?! 12 ♞g1 a5 13 ♙e2! ve siyah vezirin saklanma sorunları olurdu.

12 ♞g1 g6 13 ♞c1 a6 14 ♞b3 ♞d8 15 f4 (D)

Konumu Siyah açısından zor kılan, pozisyonda herhangi bir zayıflık yaratmadan beklemenin güçlüğüdür. Hırvat Büyükusta da bu sebeple yapıcı bir plan bulamıyor.

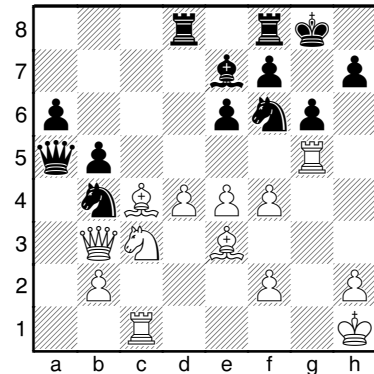
15...0-0 16 ♞g5?!

Hamlenin kendisi kötü olduğu için değil, önemli bir fırsatın değerlendirilmemesi sebebiyle bu kale çıkışı şüpheli olarak nitelendiriliyor. Göze çarpan 16 ♙e6! fedası sonrasında, savunmadan yoksun siyah şah sorun yaşardı: 16...fxe6 17 ♞xe6+ ♞f7 18 f5 ♞d6 19 ♞e5! muhtemelen vezir kırışmasına giden hamleyi öngörebilmek zor olmuştu, fakat Beyaz materyal açıdan önde kalırdı: 19...♞xe5 20 dxe5 ♞d8 21 fxe6 hxg6 22 ♞xg6+ ♞g7 23 ♞xg7+ ♙xg7 24 ♞g1+ ♙f7 25 exf6 ♙xf6 26 f4+-.

16...b5?

Beyazı feda yapmaya âdetâ 'zorlayarak'.

17 axb5 cxb5 (D)

18 ♖xe6!

Önceki notların ışığında, bu fedanın neden yapıldığını açıklamaya daha fazla ihtiyaç yok.

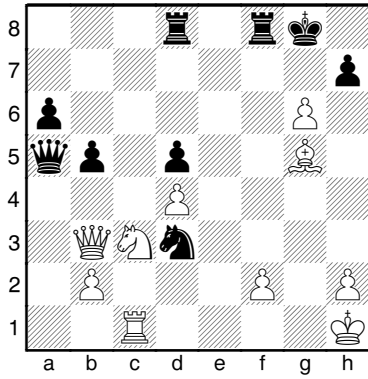
18...fxe6 19 f5?!

19 ♖xe6+ ♜f7 20 f5 devamı yolu daha basit ve etkili görünüyor. Şimdi ise konumda birtakım pürüzler ortaya çıkabilecek. Neyse ki, savunan tarafın işi çoğu zaman saldırı taraftan daha güçtür.

19...♞fd5! 20 exd5 exd5?!

20...♞d3! dirençli bir savunma olabilirdi. Beyaz materyal açıdan ciddi derecede önde olmadığı gibi, kendisinin birçok taşı da saldırı altındadır.

21 fxg6 ♖xg5 22 ♖xg5 ♞d3 (D)

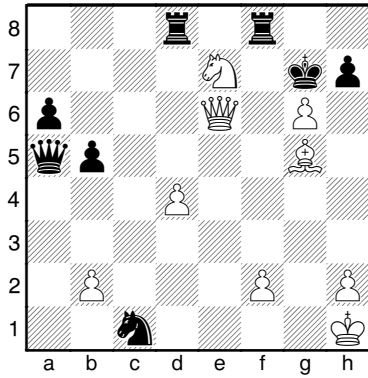

Siyah tehdit altındaki kalesini kaçtığı anda, oyun dışında kalmış beyaz at etkili bir noktadan mücadeleye dahil olurdu: 22...♞d7 23 ♞e4!+-.

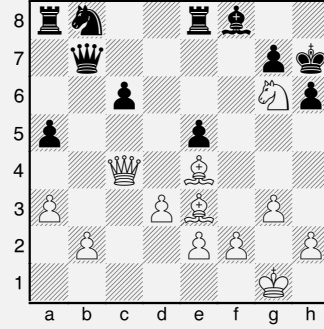
23 ♞xd5!

Mükemmel bir *ara hamle*! Esas olanın, tahtada hangi tarafın daha fazla taşı sahip olduğunun değil, **tahtanın kritik bölgesinde** hangi tarafın daha fazla güce sahip olduğunu gösteren, harika bir örnek.

23...♞xc1 24 ♞e7+ ♔g7 25 ♖e6! (D)

Kazanan tek hamle. Bu konumu gördüğümde, zihnimde bambaşka bir oyunda ortaya çıkan o harika konum canlandı: Botvinnik-Portisch, Monte Carlo 1968 (D).

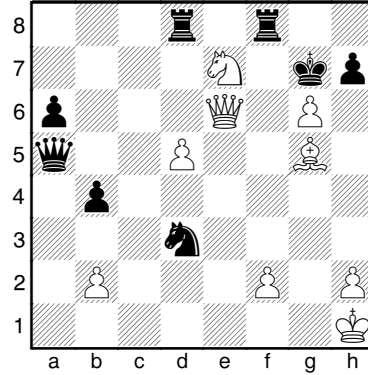
23 ♞e4 sonrasındaki konum

6. Dünya Şampiyonu, 'Macar Botvinnik'i benzer şekilde dize getiriyordu (26. hamlede 1-0).

25...b4

Veziri savunmaya e5- karesine göz kulak olarak dahil etme amacıyla, ancak her şey için artık çok geç.

26 d5 ♞d3 (D)

♖e6-e5+ fikri durdurulduysa, Beyaz nasıl sonuca gidebilecek?

27 ♞h6+! ♞xh6 28 gxh7+ ♔g5 29 ♖g6+

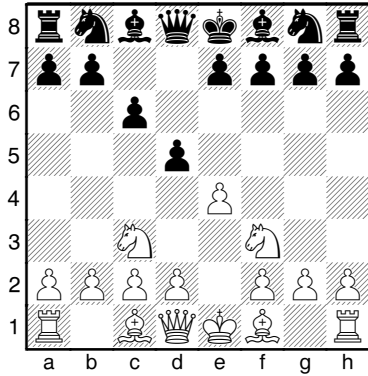
Savunmadan yoksun bırakılmış siyah şahın cezalandırılmasına ilişkin, öğretici bir oyun. Rapport sonraki yıllarda Carlsen gibi büyük oyuncular dahi mağlup etti, Ding Liren'in sekundanlığı üstlendi. Bu turnuvada ortaya koyacağı performans da şüphesiz merak konusu.

1-0

[Oyun 2]
Javokhir Sindarov - Alireza Firouzja
Sochi 2021, [B10]

Satrançta Dünya Kupası en enteresan turnuvalardan biri. Taraflardan biri reyting favorisi olsa da, yalnızca iki klasik oyun ve eşitliğin bozulmaması halinde hızlı tempodaki karşılaşmalardan oluşan mini-maçlarda rakiplere üstünlük kurabilmek güç. Özbekistan'ın genç yıldızlarından olan Javokhir Sindarov satranç çevrelerinde şüphesiz tanınan bir oyuncuydu. Ancak kendisinin elit düzeye çıkacağını gösteren ilk adımlar belki de Sochi'deki Dünya Kupası'nda atılmıştı: Sırasıyla Andrew Tang, Alireza Firouzja (!) ve Jorge Cori'yi dize getiren Sindarov'u durduran Kacper Piorun oldu. Bu tür elemeli sistemle oynanan turnuvalarda rakip karşısında beyaz taşlarla oynarken baskı kurmaya çalışmak doğru bir strateji. Taktiklerle bezeli oyunda Firouzja'nın dakik savunma hamleleri sonrasında oyun beraberlikle noktalanmıştı. Özetle, her iki taraf açısından da doğru bir oyun:

1 e4 c6 2 d3 d5 3 f3 (D)

Caro-Kann Savunması'nın İki At Varyantı. Rashid Nezhmetdinov ve Bobby Fischer'in bu devamıyolunda öğretici galibiyetleri bulunmaktadır.

3...dxe4

3...dxe4 de sıkça karşılaşılan bir alternatiftir.

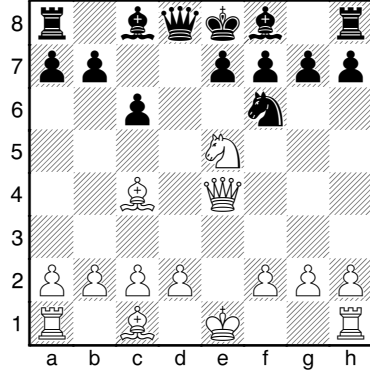
4 dxe4 f6 5 e2 dxe4

Yeni başlayanlara gösterilen ilk tuzaklardan biri: 5...dxd7?? 6 d6#.

6 e4 d7 7 c4

Beyazın bu devamıyolunda d- piyonuna mümkün olduğunca dokunmaması, bunun yerine taş oyununa başvurması oldukça dikkat çekici. d- piyonu merkezde alan kazanmasına ve c5- ve e5- gibi kritik öneme sahip kareleri kontrol altında tutmasına karşın, Siyah tarafından hedef alınabilirdi.

7...f6 8 e5 (D)

Bir başka taktik numara.

8...e6

8...dxe4?? 9 exf7#.

9 e2 b5!?

Taktiklere başvuran bu kez Siyah oluyor. c6- piyonu boşta değil mi?

10 d3

10 dxc6?! e7 11 d3 (11 dxb5? a6! 12 a4 d7 13 f3 c8 ve Siyah taş kazanırdı.) 11...a6 12 e5 d5 ve siyah at f4- karesine göz dikince taşlarını gelişimsiz bırakmış olan Beyazın konumu sıkıntıya girerdi; 10 d3 doğal görünse de, fil için kritik çapraz a2-g8 değil, f1-a6. Bunun nedenini oyunun devamında göreceğiz.

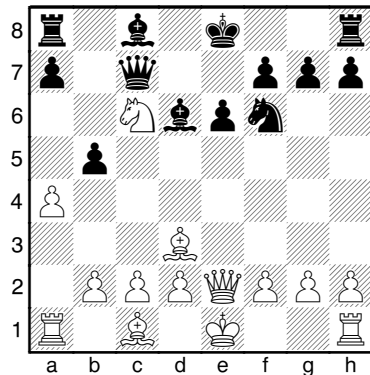
10...e7 11 a4!

11 dxc6?! a6 12 e5 d5 az önce değinilen varyanta benzerdi.

11...d6!

Siyah da şanslarını, tıpkı rakibi gibi, taş oyununda arıyor. Açmaz dolayısıyla, b5- piyonunu tutabilmek çok kolay değil: 11...a6 12 axb5 cxb5 13 dxb5+-.

12 dxc6 (D)

12...b4

Siyahın bu tuhaf görünen hamleyle ayakta kalabilmesi gerçekten de ilginç. Amaçlanan, uygun bir anda ...0-0 yapıp c6- atını düşme tehlikeleriyle karşı karşıya bırakmaktır.

13 ♖d4

♜b5 ve koyu-renkli fil ile atı kırışma fikriyle.

13...a6 14 ♜f5

On dört hamlenin beşinin g1- atıyla yapılmış olması gerçekten de enteresan. Her iki tarafın da açılış ilkelerini çiğner oyunu, aslında konumda var olan taktikler sayesinde mümkün oluyor.

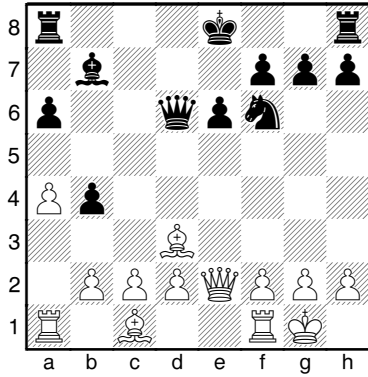
14...♙b7!

Söz konusu gelişim olduğunda, piyonların sayısına kim bakar? Elbette bu ifadeye Siyahın cesur oyununa dikkat çekmek için yer verildi, ancak Firouzja'nın taş aktivitesini önceleyen oyununa dikkat edelim.

15 ♜xd6+

g7- piyonuna dokunmak Siyaha çok aktif bir pozisyon verirdi: 15 ♜xg7+?! ♜f8 16 ♜h5 ♜xh5 17 ♞xh5 ♜g8!.

15...♞xd6 16 0-0 (D)

Nihayet rok yapıldı, ancak vezir kanadının henüz gelişimsiz olması sebebiyle Beyazın piyon önde olmasına karşın çok dikkatli olması gerekiyor. Fransız temsilci etkili oyununu sürdürür:

16...h5!

...♜f6-g4 ve h2- karesine baskı planını hazırlayan etkili bir hamle daha. Böyle bir taarruzla karşılaşıldığında, en iyi savunma karşı saldırı olur.

17 ♞e3

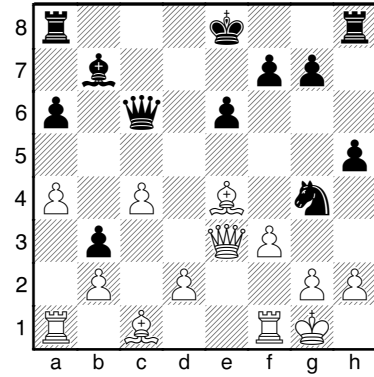
Muhtemel ...♜g4 fikrini ♞g3 ile karşılamak için.

Vezir kanadındaki gelişimsizlik sorununun çözülmesi öncelenirse Siyah sonuca giderdi: 17 b3? ♜g4 18 g3 ♞d5 19 f3 ♞d4+-+.

17...b3!

Her iki kanat üzerinde oyun. Fikir b2-b3 ilerleyişini kesin bir şekilde durdurarak c1- filini gelişimsiz bırakmak.

18 c4 ♞c6 19 f3 ♜g4! 20 ♙e4! (D)

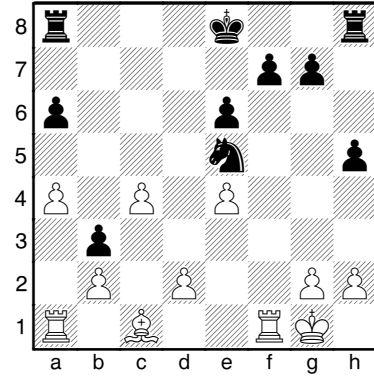

Gelebilecek ...♞b6+ veya ...♞c5+ tehlikelerine izin vermemek için, vezirin henüz a7-g1 çaprazını terk etmemesi gerekiyordu.

20...♞xe4!

"Satranç %99 taktiktir" – Teichmann. Gerçekten de, mücadelenin en başından bu yana taraflar genel prensiplerden ziyade somut taktikleri öncelemek durumunda kalmışlardı.

21 ♞xe4 ♙xe4 22 fxe4 ♜e5 (D)

23 d4!

Artık c1- filinin gelişimi önemliydi, dolayısıyla Beyaz materyal üstünlüğünden en doğru anda vazgeçti.

23...♜xc4 24 ♜f3

b3- piyonuna saldırmanın amacı, siyah kalelerden birini b8- karesine çekip, onu ♙f4 hamlesiyle rahatsız etmekti. Filin tempolu gelişimi çok önemli.

24...♜b8 25 ♙f4 ♜b4 26 ♜c1

Tehdit altındaki b2- piyonunu arka sıra zayıflığından faydalanarak koruyarak.

26...♙e7 27 ♙g5+

Bu kişinin anlamı, Siyaha ...f7-f6 oynatıp, 7. yatayı zayıflatmaktır. Böylece, atın olası hamleleri sonrasında bu hatta incek olan beyaz kale daha etkili olabilecektir.

27...f6 28 ♙h4 ♜d8

28...♖xb2 29 ♜c7+ ♔d8 (29...♗d6?? 30 ♗g3+ e5 31 ♗fc3+-) 30 ♜fc3.

29 ♗e1 ♜xa4 30 ♜xb3

Tarafların sürekli olarak taktiklere başvurduğu, 'doğru bir oyun'. Maçın devamında Sindarov, kendisinden 201

reyting fazla olan rakibini 3,5-2,5 skoruyla mağlup edip, üst tura çıkmayı başarmış, gelecekte varacağı noktaların sinyali 4 yıl önceden vermişti.

½-½

[Oyun 3]

Ray Robson - Aditya Udeshi

Chennai 2011, [B23]

Kuvvetli bir satranç ülkesinde yaşıyor olmak yüzeysel bir bakışta güzel görünebilir, hatta artılarının eksilerinden çok daha fazla olduğu da iddia edilebilir. Öyle ya, var olan rekabette rakiplerinizin gerisinde kalmamak için sınırlarınızı mümkün olduğunca zorlamanız gerekir, ki bu da size seviye olarak yukarıya taşıyacaktır. 2010 yılında Büyükusta olduğunda bunu başaran en genç Amerikalı usta olan Robson, Amerikan satrancında, Nakamura ve Caruana gibi isimlerin gölgesinde kalıyor olsa da, bu durum, genç ismin korkulan bir rakip olduğu gerçeğini değiştirmiyor.

1 e4 c5 2 ♖c3

'Kapalı Sicilya'. Merkezin çoğu zaman kapalı tutulmasıyla, mücadelenin kanatlara taşındığı ve tarafların saldırı planlarının oldukça açık olduğu varyanttaki örnek oyunlar için yakın zamanda yitirdiğimiz 10. Dünya Şampiyonu Boris Spassky'nin partilerine bakılabilir.

2...a6 3 ♗ge2 d6 4 g3

4 d4 cxd4 5 ♖xd4 ♗f6 devamı yolu oyunu Açık Sicilya'nın Najdorf Varyantı'na götürebilirdi.

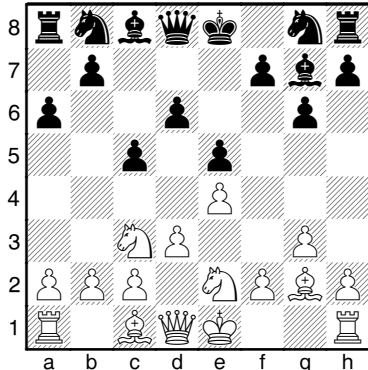
4...e5!?

Hint temsilci, anlaşılan, piyonlarla çok fazla hamle yapma pahasına olsa da, Açık Sicilya'ya daha fazla izin vermek istemiyor. Konum nispeten kapalı olduğundan, Siyahın hafif taşlarının gelişimlerini aksatan yaklaşımı kendisine oynanabilir bir konum verebilmektedir.

5 ♗g2 g6

İkelere meydan okuma: İlk 5 hamlede, 5 piyon sürüşü!

6 d3 ♗g7 (D)

7 ♗e3!?

Beyazın, roku geciktiren hamle sırasını seçmesinde bir amacı bulunuyor: Kurulacak vezir-fil bataryasıyla, g8- atının gelişimi halinde Beyaz ♗e3-h6 manevrasına başvuracak ve ardından da henüz rok yapmadığı için h4-h5 piyon sürüşüyle ciddi bir saldırı imkânı elde etmek isteyecek. Ancak Udeshi de, rakibinin 0-0'u ertelemesi gibi, g8- atının gelişimini bekleterek kendisine benzer bir tutum sergileyerek yanıt verebilir.

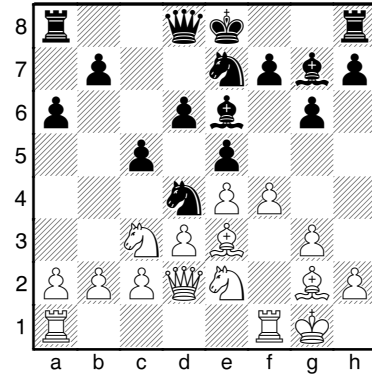
7...♖c6 8 ♖d2 ♗e6

8...♗ge7 9 ♗h6 0-0 10 h4 sözü geçen tehditkâr devamıyoludur.

9 0-0 ♗ge7

Artık h- dikeyinden h4-h5 ile bir saldırı düzenlenemeyeceğinden, Siyah g8- atının gelişimini daha fazla ertelemek istemiyor.

10 f4 ♖d4 (D)

11 ♖d1

Atın bu geri çekilişinin arkasında fikir, ana olarak d4-karesindeki mevkiâşını c2-c3 sürüşüyle kovmaktır.

11...0-0 12 c3 ♖xe2+ 13 ♖xe2 exf4 14 ♗xf4

Muhtemelen en doğru alış buydu. Bunun nedeni:

a) 14 gxf4?! ♖d7 15 ♗f2 (15 ♗f2 f5 16 ♗e3 ♜ae8 Siyahın yine herhangi bir problemi olmazdı.) 15...f5! sonrasında e3- filinin etkisiz kalması,

b) 14 ♗xf4 b5 sonrasında Beyazın şah kanadındaki saldırısını nasıl ilerletebileceğinin açık olmamasıdır.

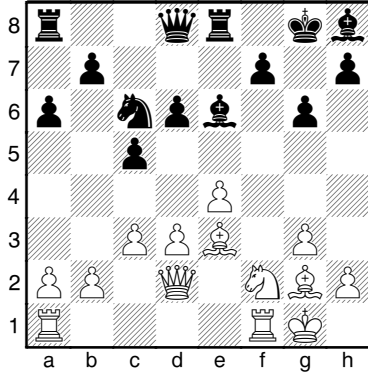
14...♖d7 15 ♗f2

Bazı konumlarda at için e3- karesi daha etkili olsa da, at yerleştiği noktada d3- piyonuna göz kulak olurken, aynı zamanda g4- ve h3- gibi kritik açık-renkli kareleri de kontrol altında tutmaktadır.

15...♘c6 16 ♖d2 ♜fe8

Muhtemel ♗h6 sokuluşuna ...♗h8 yanıtını verebilmek için.

17 ♗h6 ♗h8 18 ♗e3 ♞d8 (D)

19 ♜ae1!?

Saldırıya kalkışmadan önce tüm kuvvetleri şah kanadında biriktirerek. Ancak a2- piyonu boşta kalmıyor muydu? Amerikalı yetenek rakibinin zihnini benzer sualle meşgul etmek istemiş olmalıydı. Gerçekten de, a2- piyonunun alınması sonrasında belirleyici bir hücum var mıydı? Bu sorunun yanıtını hemen görebileceğiz, çünkü Udeshi rakibinin meydan okumasına karşılık verdi.

19...♗xa2?

Satrançta hesaplama her şeyin öncesinde gelir. Yine de, hesaplamaya başlamadan önce, şu değerlendirmede bulunamaz mıyız? Beyaz tahtanın kenarında, herhangi bir görev üstlenmemiş kalesini saldırı alanına taşırken, Siyah bir 'önemsiz' piyonu ortadan kaldırmak için, şah kanadını ciddi derecede savunmasız bırakıyor. Bu olumsuzluğun sebebi, e6- filinin çok kritik g4- karesini kontrol etmesiydi; ancak filin yokluğunda f2- atı sahneye çıkacaktır.

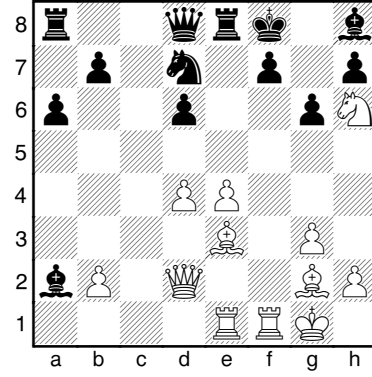
20 ♘g4! ♗e5?

Hatalar çoğu zaman birbiri ardına gelirler. At henüz yerleştiği e5- karesinde çok kuvvetli bir noktada konumlanmış görünse de, onu bu karede muhafaza edebilmek gerçekten de mümkün mü?

Daha dirençli görünen 20...♗g7 sonrasında da Siyah koyu-renkli kareler üzerinden sorunlar yaşayacaktı: 21 ♗g5! ♞c7 22 b4! ♗e6 23 ♘f6+ ♗xf6 24 ♗xf6+.

21 ♘h6+ ♗f8 22 d4 cxd4 23 cxd4 ♗d7 (D)

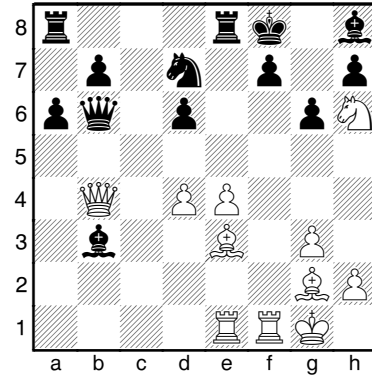
Böylece at önemli kareden sürüldükten sonra kritik f7- karesinin yegâne savunucusu a2- fili kaldı. Öyleyse...

24 b3!

'Ver matı ve ver fili'. Etkili bir *çifte saldırı*.

24...♗xb3 25 ♞b4 ♞b6 (D)

26 d5!

Bu şık 'bağlantıyı kesme' hamlesi sonrasında Siyah terk eder. 19...♗xa2 gibi basit hatalar (*unforced error*), oyunun seyrine önemli derecede etki ederler. Yalnızca kendi planlarımıza odaklanıp, rakibin tehditkâr fikirleri göz ardı edildiğinde, oyunun kaderi bir anda tayin edilebilir. Robson da bu karşılaşmada karşısına çıkan fırsatı 'acımasızca' değerlendirmeyi bilmişti.

1-0

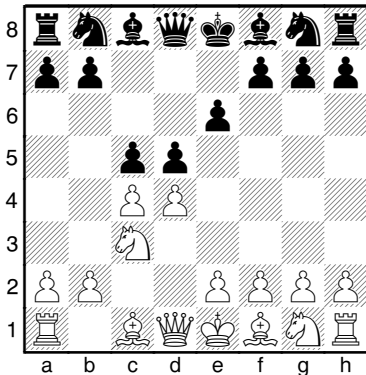
[Oyun 4]
Vasyl Ivanchuk – Jorden Van Foreest
 Kudüs 2022, [D40]

Satrançseverlerin yüzünde “Ivanchuk” ismini duyduğunda karşı konulmaz bir tebessüm belirir: Mütevazı oyuncu, tahtada ortaya koyduğu olağanüstü fikirlerle kendisini izleyenlere hayran bırakırken, tahta dışındaki sempatikliğiyle adeta halkın kahramanı olmuştur. *New in Chess*’in editörü Dirk Jan ten Geuzendam’ın kitabı “*Linares, Linares!*”ten bir anekdot: “...*Basın odasının arka tarafında, yüzünde düşünceli bir ifadeyle duran Svidler ile karşılaştım.*

- “Sanırım Ivanchuk kazandı.”
- “Evet, ‘İlah*’ (*Kasparov) artık rahat uyuyabilir. Koltuğu hâlâ işe yarıyor.”
- “Şüphesiz, İlah çok güçlü, ancak mutlu olacak tek kişi sanırım o olmayacak. Villanueva sakinleri de bu gece sonucu kutlayacaklar.”
- “Villanueva sakinleri mi?”
- “Evet. Sana anlatmamış mıydım? İkinci dinlenme gününde Ivanchuk ile buradan yaklaşık elli mil uzaklıktaki Villanueva’daki bir boğa güreşi gösterisine gittik. Düşüncesizliğime verin, her ne kadar bölgede hâlâ tanınmadığım acımasız gerçeğiyle yüzleşmeme sebep olsa da, güzel bir hikâye. Her neyse, ‘Torero’, ya da ona her ne deniyorsa, ilk boğayı devirdiği anda, onu alkışlamak için yerimizden kalktık. Ve ne oldu biliyor musun? Birden kalabalıktan biri Vasyl’i tanıdı ve coşkuyla “I-van-chuk” diye bağırmaya başladı. Ve bir anda tüm arena bu tezahürata katıldı. Hatta, boğa güreşçileri bile. İçlerinden biri boğasını Vasyl’e adadı!...”

Gününde olduğunda herkesi dize getirebilecek güçte bir oyuncu olan Ivanchuk satranç dünyasının en parlak zihinleri arasında gösteriliyor. Kaybettiği bu oyunda bulduğu fikirler de bunu kanıtlar nitelikte:

1 d4 d5 2 c4 e6 3 ♖c3 c5 (D)

Tarrasch Savunması bir dönem Kasparov’un da repertuarında yer alan sistemler arasındaydı.

4 cxd5 exd5 5 ♘f3 ♘f6 6 e3

Rubinstein’in 6 g3 tercihi ana hamle olarak gösterilmekle birlikte, ilgili devam yolunun çokça incelenmesi sebebiyle Beyaz oyundaki gibi alternatif arayışlarına girebilir.

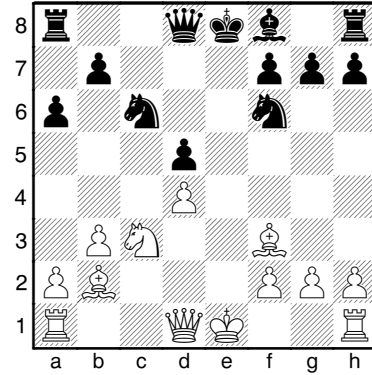
6...a6 7 b3

Koyu-renkli filin çaprazı e2-e3 sürüşü sonrasında kapandıktan sonra, kendisine uzun diyagonalde görev vermek mantıklı görünüyor.

7...♗c6 8 ♙b2 ♙g4 9 ♙e2 ♙xf3

Oluşabilecek İzole Vezir Piyonu konumundan kaçınmak için. En azından bu devam yolunda Beyaz’ın da bir ayrık vezir eri olacak.

10 ♙xf3 cxd4 11 exd4 (D)

11...♙b4 12 0-0 0-0 13 ♗a4

Yalnızca c5- karesini hedef alarak değil, aynı zamanda b4- hanesinde konumlanmış siyah fili de işlevsiz bırakarak.

13...♞e8 14 ♗c5

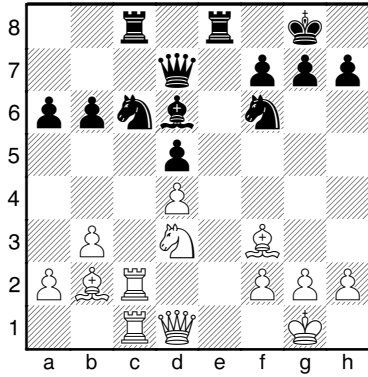
Piyon yapısında bir değişikliğe gitme daveti: Siyah atı ortadan kaldırırsa, izole d5- piyonu bir geçere dönüşecek, ancak kendisine yarı-açık dikeyde baskı kurulabilecektir. Ayrıca, Beyazın da vezir kanadında bir piyon çoğunluğuna sahip olacağı unutulmamalıdır.

14...b6 15 ♗d3

Böylece Beyaz atını nispeten daha etkili olduğu bir kareye taşıyabildi.

15...♙d6 16 ♞c1 ♞c8 17 ♞e1 ♞e4 18 ♞e2 ♞d7 19 ♞ec2 ♞f6 (D)

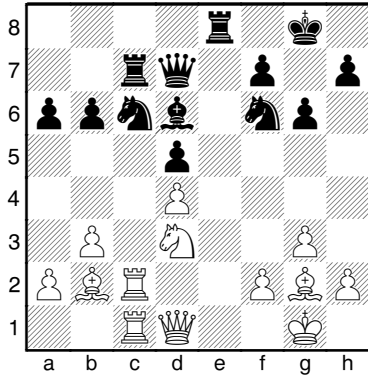
Eşit konumda, Van Foreest’in atını e4- karesine yerleştirip, buradan yapıcı bir fikir bulamayarak tekrar eski yerine dönmesiyle Beyaz şimdi hafif bir üstünlük yakaladı. Yine de Siyahın konumu da sağlam olduğundan, yaratıcı bir düşünceye ihtiyaç duyuluyor.

20 g3!

Kuvvetli fikir: İlk başta yalnızca d6- filinin etkinliğini kısıtlıyor gibi görünse de, piyon sürüşü arkasında oldukça özgün bir fikri de barındırıyor.

20...g6 21 ♖g2 ♜c7 (D)

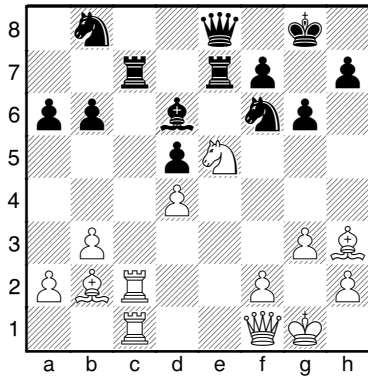
22 ♖f1!

Fikir buydu: Beyaz ♖f3-g2-h3 manevrasıyla hem rakip veziri rahatsız edecek hem de c8- karesini kontrol altında tuttuğundan bu hat üzerinde hâkimiyet elde edecektir.

22...♜e7 23 ♖h3 ♜e8 24 ♖e5!

♖f1-♖h3 manevrası sayesinde, at şimdi baskın karede.

24...♖b8 (D)

Ata dokunmak mümkün değil: 24...♖xe5? 25 dxe5 ♜xc2 26 ♜xc2 ♖xe5 27 ♖xe5 ♜xe5 28 ♜c8+-

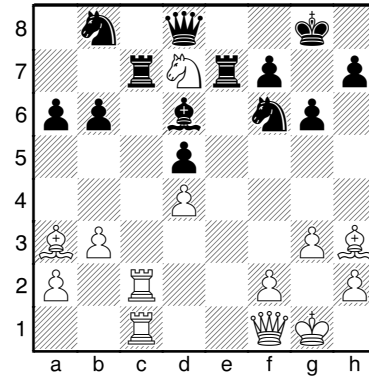
25 ♖a3!

Horwitz filleri rakiplerine bitişik çaprazlarda korku salarken, Ivanchuk kendi fillerini birbirlerine en uzak olduğu noktalarda, etkin şekilde kullanıyor. Elbette a3- fili bir tabu:

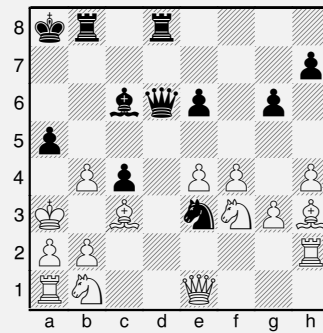
25...♜d8

25...♖xa3 26 ♜xc7 ♖xc1 27 ♜xc1 ♜xc7 28 ♜xc7+- ve Siyahın kampındaki zayıflıklar (b6- ve f7-) ile b8- atının çaresizliği nedeniyle konum Beyaza kazanç olurdu.; 25...♜xc2 26 ♜xc2 ♜c7 27 ♜xc7 ♖xc7 28 ♜c1! ♖xe5 29 dxe5 ♜xe5 30 ♖b2 ve ulaşılan konumdaki fil çiftinin gücü, piyon eksikliğini fazlasıyla kompanse ederdi.

26 ♖d7!! (D)

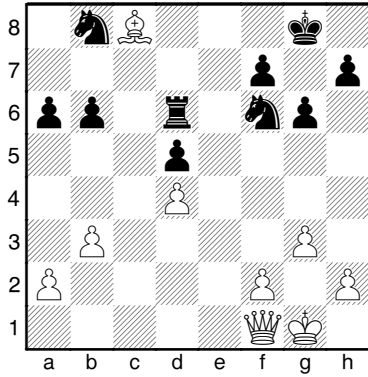

"I-van-chuk!". Büyük Vasyıl'ı işte bu dahiyane fikirleri sebebiyle seviyoruz. **Koskinen-Kasman, Helsinki 1967** partisini anımsatan, olağanüstü bir bağlantıyı kesme hamlesi.

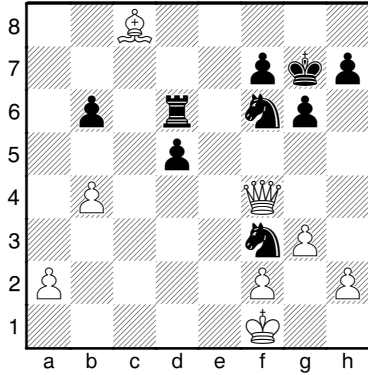
1...♜xb4+! 2 ♖xb4 ♜d2!! 0-1

26...♜exd7 27 ♖xd6 ♜xc2 28 ♜xc2 ♜xd6 29 ♜c8 ♜xc8 30 ♖xc8+- (D)

Yaşanan karmaşıklıklar sonrasında ulaşılan konum elbette Beyaza kazanç. Ancak Ivanchuk'u Dünya Şampiyonu olmaktan alıkoyan bir unsur varsa, onun kritik anlarda sınırlarına hâkim olamaması olduğu belirtilir. Bu konu hakkında bir yorumda bulunmak elbette ki haddime değil, ancak Ivanchuk'un geçmişte çok daha zorlu finalleri kazandığını belirtelim.

30...f6 31. ♖xa6 ♜xd4 32. ♙g2 ♙g7 33. b4 ♜c2 34. ♖a4 ♜e1+ 35. ♙f1 ♜f3 36. ♖d1 ♜e5 37. ♖d4 ♜f3 38. ♖f4 (D)

38...f4!

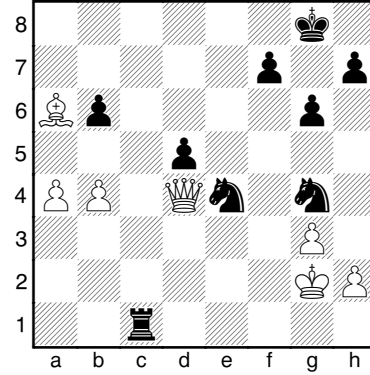
Tahtada atlar var olduğunda, 'beynel' temalarına her daim

dikkat etmek gerekir. Şimdi f3- atına dokunulmadığı gibi, olası ...f6-f6 manevrası sonrasında f2- piyonu da düşme tehlikeleri yaşayacaktır.

39. ♙g2 ♜e1+ 40. ♙f1 ♜d3 41. ♖e3 ♜dxf2 42. ♖d4+ ♙g8 43. a4?

Doğru fikir, ancak yanlış zamanlama. Öncelikle, Siyaha etkili bir karşı oyun imkânı vermemek için ♙b7 oynamak, ancak c6- karesi kontrol altına alındıktan sonra vezir kanadı piyonlarını ilerletmek gerekiyordu.

43...f6! 44. ♙a6 ♜c1+ 45. ♙g2 ♙g4 (D)

46. ♙d3?

Soğukkanlı bilgisayarın önerisi, ...f2+ fikrinden çekinmeden g4- atını 46. h3 sürüşüyle rahatsız etmekti. Ancak insanî bir perspektifte, buna cesaret edebilmek pek de kolay görünmüyor.

46...f2!+ 47. a5 ♜d2+ 48. ♙g1 ♜ef2 49. ♖xd5 ♜h3+ 50. ♙f1 ♜e3+ 51. ♙e1 ♜d1+ 52. ♙e2 ♜xd5 53. ♙xd1 ♜f2+ 54. ♙d2 ♜xd3

Böyle mağlubiyetler sonrasında toparlamak çok güç olur. Oyunortasında ortaya konmuş parlak fikirler ve elde edilen kazanç konumun ardından, kitaplarda çokça dile getirildiği üzere, 'gerisi teknik bir meseleden ibaret' olur. Ancak bu sizleri yanıltmasın; "En zoru, kazanılmış oyunu kazanmaktır."

0-1

[Oyun 5]

Gupta Prithu – Nils Grandelius

Reykjavik 2019, [A13]

İşveçli Nils Grandelius, kuvvetli bir Büyükuusta olmasının yanı sıra, başarılı bir sekondant olmasıyla tanınmakta: 2018 yılındaki Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı'nda Magnus Carlsen'in yardımcıları arasında yer alan isim, 2024 Adaylar Turnuvası'nda da Hikaru Nakamura'nın yanında yer almıştı. Bu bilgiler ışığında, Grandelius'un saygın bir teorisyen olduğu sonucuna varılabilir. 2019 yılında reytingini 2694'e kadar yükseltmiş olan Grandelius'un

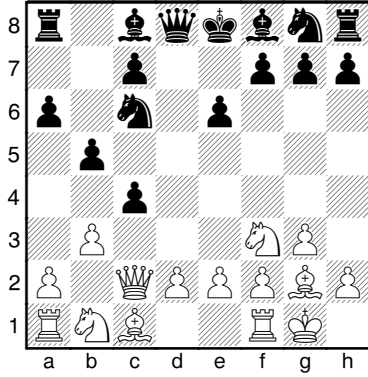
keskin ve her daim kazanca oynayan oyun stili sebebiyle inişli-çıkışlı bir grafiği olduğu söylenebilir.

1. c4 e6 2. g3 d5 3. ♙g2 dxc4 4. ♜f3 a6 5. 0-0 ♜c6 6. ♖c2 b5

Katalan Açılışı'nı karşılamanın en keskin yollarından biri, c4- piyonunu muhafaza etmek için hem merkezde hem de büyük h1-a8 çaprazında Beyaza birtakım imkânlar sunmaktan geçer. Beyaz bahsi geçen alanlarda üstünlük

kurabilirse, avantaj yakalayacaktır. Aksi takdirde, Siyahın piyon fazlası hem materyal avantaj sağlayacak hem de Beyazın vezir kanadı kuvvetlerinin gelişimlerini güçleştirecektir.

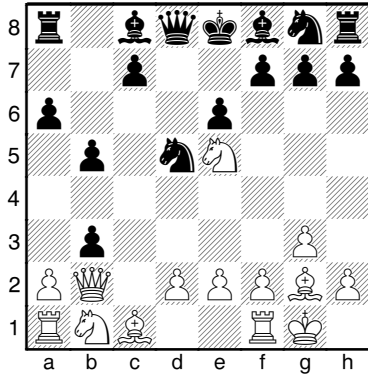
7 b3 (D)

Siyahın oluşturduğu piyon zincirini yıka girişimi Katalan'da Beyazın sıkça rastlanılan yaklaşımlarındandır. Mevcut konumda, Siyahın ...cxb3 alıştı atı boşta bırakması sebebiyle zaten mümkün değil, ancak zaman zaman Beyaz bu sürüşü, merkezde hâkimiyet elde etmek için bir feda formunda da gerçekleştirebilir.

7 ♖e5 ♗b4 8 ♔d1 ♘d5 devamıyolu, Siyahın diyagonalde henüz bir sorun yaşamadığını gösterir.

7...♗b4 8 ♔b2 cxb3 9 ♖e5 ♘d5 (D)

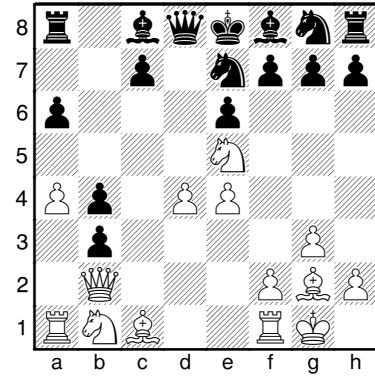
10 a4

10 ♔xb3 alışıyla Beyaz hafif bir üstünlük elde edebilirdi: 10...♗d6 (10...f6?! 11 ♗c6 ♔d7 12 e4 ♗b6 13 ♗a5±) 11 ♗c6 ♔d7 12 ♗b2.

10...b4?!

Analiz motorları, Grandelius'un rakibin b1- atının gelişimini kısıtlama amacını taşıyan bu sürüşünü, merkezin kontrolünü tamamen Beyaza bırakması sebebiyle pek de beğenmiyor.

11 e4 ♗de7 12 d4 (D)

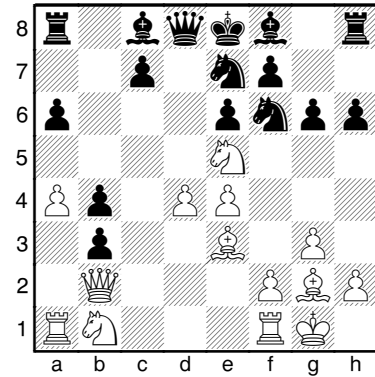

İşte b2-b3 sürüşüyle amaçlanan senaryo tam olarak budur: Beyaz kuvvetli bir piyon merkezi oluşturmuştur, Siyahın c- piyonu yarı-açık dikeyde geri kalmıştır ve gelişimde rakibinin oldukça gerisinde olan Siyahın tüm taşları ilk iki sıradadır.

12...♗f6 13 ♗g5 h6!?

Piyon yapısının 'bozulmasına' tempo harcayarak razı olan bu sürüş gerçekten de enteresan, ancak fil ile atın kırışılması halinde kazanılacak tempoyla Siyah hızlıca ...♗g7 ve ...0-0 fikriyle gelişim sorunlarını çözebilecekti.

14 ♗e3 g6 (D)

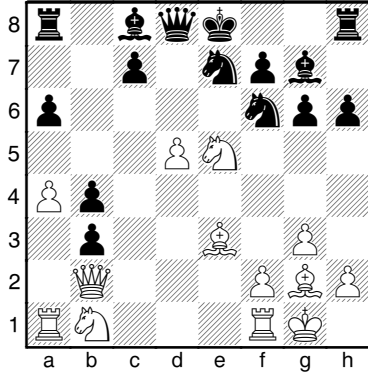
Rakibiniz gelişim anlamında gerinizde kalmışsa, şahı ortadaysa, çoğu zaman merkezi hızla parçalayıp, açılacak hatlar üzerinden kendisine saldırmaya çalışırsınız. Gupta Prithu da benzer bir yaklaşımı tahtaya yansıtıyor, ancak 'zamanlama' satrançta önemli olan bir başka konudur.

15 d5?

Durup bir an için soğukkanlı bir değerlendirmede bulunmak gerekirse, oldukça sıkışık bir konumda kaldığı için yapıcı bir plan bulmakta güçlük yaşayan Siyah karşısında, oyunu bu şekilde zorlamanın ne anlamı vardı?

Oysa basitçe 15 ♗d2! hamlesi Beyaza çok rahat bir konum vadederdi: 15...♗g7 16 ♗xb3 a5 (16...0-0 17 ♔d2+- b4- ve h6- piyonlarına aynı anda saldırılırdı.) 17 ♔c1!.

15...exd5 16 exd5 ♖g7 (D)

Şimdi sorun şu ki, Beyaz da uzun çapraz a1-h8 üzerinden birtakım önemli sorunlarla karşı karşıya kalacak. Anlaşılan Gupta Prithu diğer uzun diyagonalde şanslar elde etmeyi amaçlamıştı, fakat bir kere daha yalnızca kendi planlarına odaklanıp rakibin düşüncelerinin göz ardı edilmesinin faturası görülüyor.

17 ♕d4

Doğrudan oynanacak 17 d6 cxd6 18 ♕xa8 ♖g4! sonrasında üstünlük ibresi, gelişim problemlerini tamamen çözmüş olan Siyahı gösterirdi.

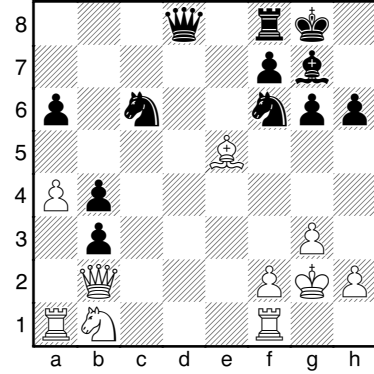
17...0-0 18 d6

Tahtanın köşesinde henüz etkili olmayan kaleyi almak, ancak ve ancak rakibe bir karşı oyun imkânı tanınmadığında sonuç verebilirdi. Oysa bu konumda Siyah kuvvetler yaydan fırlamaya hazır oklar gibi mücadeleye dahil olacaklar.

18...cxd6 19 ♕xa8 dxe5 20 ♕xe5 ♕h3 21 ♕g2 ♕xg2 22 ♖xg2

'Forse' hamleler dizisinin ardından sorun şu şekilde ortaya çıkar: Siyahın oyundaki hamlesi sonrasında e5- fili bulunduğu noktada varlığını sürdüremez ve Beyaz hem uzun çapraz üzerinde hem de açık-renkli filin ortadan kalkması sonrasında şahının zayıf kalmasıyla problemler yaşar.

22...♖c6! (D)

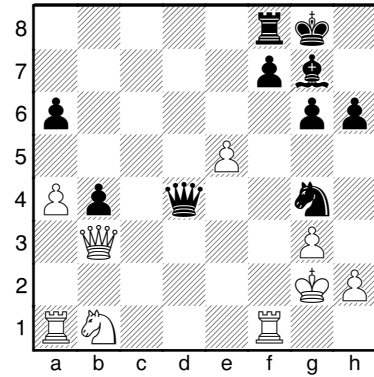
23 f4

Fili kıpırdatmamak için, ancak bu da yeterli olmaz.

23...♖xe5 24 fxe5 ♖g4

Materyal kazanacak ...♖e3+ ve ...♕xe5 tehditleriyle. 24...♖a8+! 25 ♖g1 ♖g4-+ de aynı derecede etkili olurdu.

25 ♖xb3 ♖d4 (D)

Kuvvetli bir teorisyen olduğunu vurguladığımız Grandelius dengesiz bir konum elde etme çabası içinde açılış safhasında müşkül bir duruma düşmüştü. Ancak bu oyundan çıkarılması gereken bir ders varsa, o da harekete geçmek için uygun vaktin beklenmesi gerektiğidir. Yanlış zamanlamayla kalkışılacak saldırılar, esasen pek de karşı oyun imkânına sahip olmayan rakibe nefes verecek ve kendisinin oyuna yeniden katılmasına sebep olacaktır.

0-1

[Oyun 6]

Erwin L'Ami - Loek van Wely

Amsterdam 2017, [B45]

Hollandalı Büyükusta Erwin L'Ami 2005 yılında Büyükusta ünvanına kavuştuğunda henüz 20 yaşındaydı. Aradan geçen üç yılın ardından Topalov'un sekondantı Cheparinov'un yardımcısı oldu ve bu iş birlikleri her iki oyuncunun kariyerlerine olumlu anlamda etki etti. Daha

sonra Topalov ve Giri'nin sekundatları arasında yer aldı. Ve 2015 yılında, meşhur Reykjavik Açık Turnuvası'nı kazandı...

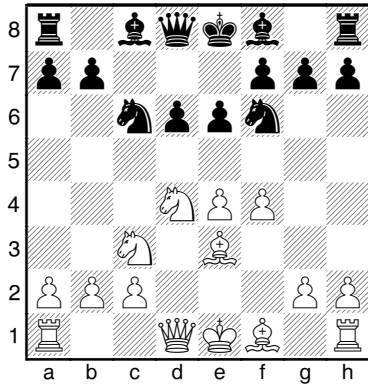
Tüm bu sıralanan başarılarla karşın, L'Ami'nin kariyerinin dönüm noktası 2021 yılıydı: Yakalandığı

lenfoma hastalığı sebebiyle, satranç ve hayat hakkındaki tüm planları bir anda belirsizleşti. Ancak gördüğü tedaviler olumlu sonuçlar verdi ve ertesi yıl sahalara Hollanda Şampiyonu olarak döndü. Bu yılki Tepe Sigeman Turnuvası'na Vidit Gujrathi'nin çekilmesi sonrasında katılan Erwin L'Ami'nin göstereceği performans merakla beklense de, bu zamana dek ortaya koyduğu mücadeleyle satrançseverlerin kalplerini çoktan kazandı.

1 e4 c5 2 d4 f3 e6 3 d4 cxd4 4 dxc4 d6 5 dxc3 d6

İki Hollandalı sporcu arasındaki karşılaşmada, Sicilya Savunması'nın Scheveningen Varyantı'nın tercih edilmesi hoş bir tesadüf olsa gerek.

6 e3 f6 7 f4 (D)

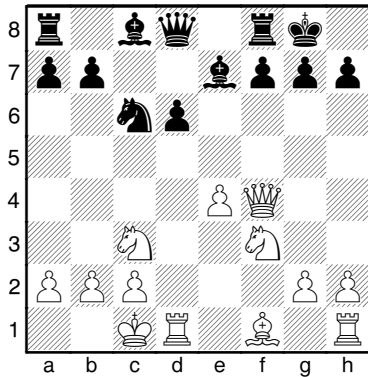
7...e5

Van Wely tarafların merkezdeki duruşlarını belirlemek için at ve piyona aynı anda saldıran bu piyon sürüşüne başvuruyor. Scheveningen'in birçok devamıyolunda, siyah taşlarla oynayan oyuncular bu tür ilerleyişleri gelişimlerinin tamamlamalarının ardına ertelerler.

8 f3 g4

Oldukça önemli olan koyu-renkli filin peşine düşerek. Ancak fili yok etmek için harcanan tempoların Beyaza bir parça da olsa gelişim avantajı vereceği ortadadır.

9 d2 xe3 10 xe3 exf4 11 xf4 e7 12 0-0-0 0-0 (D)

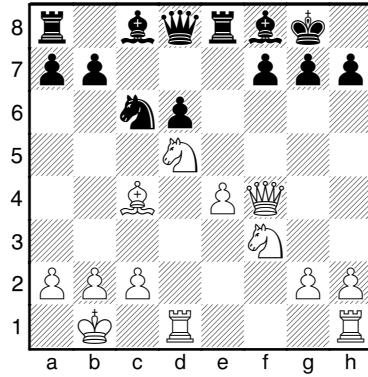

Tarafların ters kanatlarda rok yapmalarının ardından, konum değerlendirmesinde bulunmak için iyi bir an. Siyahın d6- piyonu geri kalmış olsa da, e5- karesini siyah kuvvetler için iyi bir ileri karakola dönüştürmekte. Beyaz yapıcı bir plan ortaya koyamazsa, ...e6, ...f6, ...e5 gibi hamlelerle taşlarına iyi noktalar belirleyebilecek olan Siyah, ardından başta yarı-açık c- dikeyi olmak üzere, vezir kanadında şanslar arayacaktır. Buna karşın Beyazın hedefinde bazı hassas noktalar göze çarpmakta: h7- ve özellikle de f7-. L'Ami f7- karesini zayıf bırakabilmek için ilk olarak atını baskın bir noktada konumlandırır.

13 d5 e8 14 b1

Olası ...g5 fikirleri karşısında, şahı daha güvenli bir noktaya çekerek.

14...g5 15 e4! (D)

Beyaz hassas f7- karesine yeni kuvvetleriyle göz dikmeyi sürdürecektir: Önce fil, ardından da f1- karesinde konumlanacak olan kalelerden biri, bu noktayı zayıf bırakmayı amaçlar.

15...e6 16 hf1 b8 17 g5!

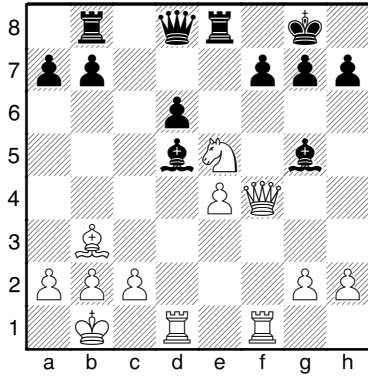
Atlar kısa menzilli taşlar olduklarından, rakibin konumundaki olası hedeflere yakın olduklarında etkilerini daha fazla hissettirebilirler. L'Ami'nin taşlarını nasıl ortak bir hedef doğrultusunda, iş birliği içine soktuğuna dikkat edelim.

17...e5 18 b3 e7 19 f3!

Bilgisayar 19 dxe6 fxe6 20 e3 g5 21 g3 xe3 22 xe3± devamıyolunu tercih etse de, L'Ami'nin f7- karesine baskı planında ısrarcı olması daha öğretici. Şimdi fikir f7- karesinin 'baş gardıyanı' e5- atını ortadan kaldırmaktı.

19...xd5 20 xe5 g5 (D)

Birçok taş saldırı altında. Beyaz şimdi oyuna nasıl devam etmeli?

20...dxe5 21 ♖f3 ♙f6 22 ♜xd5+- sonrasında tahtada ters-renkli filler kalmış olsa da, henüz oyunsonunda değiliz ve filler arasında belirgin bir güç farkı bulunuyor.

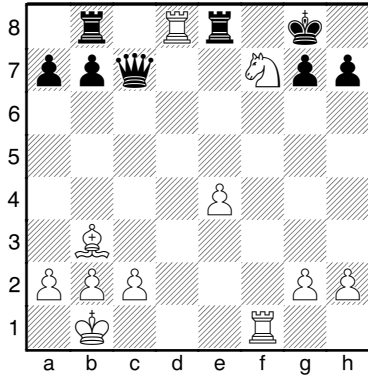
21 ♜xf7+!!

13 ♜d5 hamlesi f7- karşısında ciddi bir baskı oluşturunun ilk adımıydı. Ancak, bu piyonun bir vezir fedasıyla ortadan kaldırılacağını kim bilebilirdi? Vezirin yokluğunda 'boğmaca matı' motifinden söz etmek mümkün olmayacak, ancak açarak şah fikirleri hala geçerli.

21...♙xf7 22 ♜xf7 ♜c7 23 ♜xg5+ ♙h8 24 ♜f7+ ♙g8 25 ♜xd6+

Vezire karşı iki hafif taş + iki piyon. Dahası süregelen bir saldırı. L'Ami vezir fedası sonrasında ulaşılan bu konumun kazanç olduğunu çok iyi öngörmüştü.

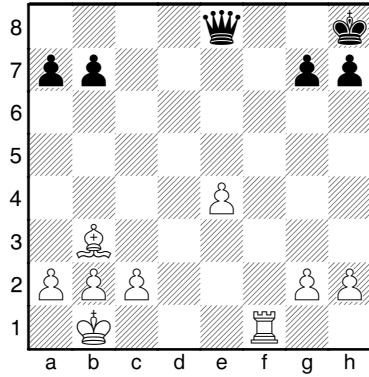
25...♙h8 26 ♜f7+ ♙g8 27 ♜d8! (D)

27...♙e7

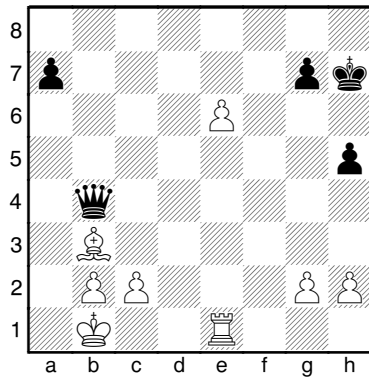
Kaleye dokunmak mümkün değildi: 27...♜bxd8? 28 ♜xd8+ ♙h8 29 ♜f7+ ♙g8 30 ♜d6+ ♙h8 31 ♜xe8+-; 27...♜exd8? hemen kaybederdi: 28 ♜xd8+ ♙h8 29 ♜f8#.

28 ♜xe8+ ♜xe8 29 ♜d6+ ♙h8 30 ♜xe8 ♜xe8 (D)

At görevini kalite kazancı sağlayarak fazlasıyla tamamladı. Erişilen konumda artık Beyaz materyal açıdan da geride değil ve tek yapması gereken fazla piyonlarını ilerleterek geçer ile kazanmak olacak. Öyleyse:

31 e5! h5 32 e6 ♙h7 33 a4 b5 34 axb5 ♜xb5 35 ♜e1 ♜b4 (D)

36 c3! ♙e7

e- geçercinin ilerlemesi sonrasında vezir savunma görevlerine bağlı kaldı ve burada da b3- filini ortadan kaldıramıyor: 36...♜xb3? 37 e7+-.

37 ♙c2+ ♙g8 38 c4

Sıra diğer geçer piyona geldi. Acaba Siyah ...b5 oynarken rakibinin işini kolaylaştırmış mı olmuştu?

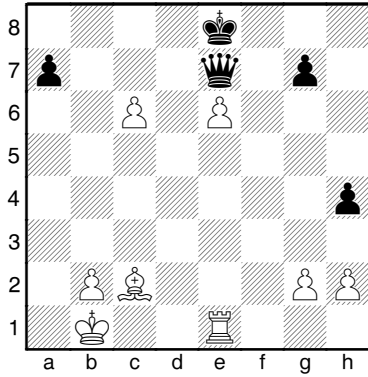
38...♙f8

c- piyonunun önüne geçme amacıyla, ancak bu uzun soluklu plan hayata geçirilebilir mi?

39 ♙g6!

Şaha geçit yok!

39...h4 40 c5 ♙g8 41 ♙c2 ♙f8 42 c6 ♙e8 (D)

43 c7!

Kazanan birkaç hamleden biri, ama vezirin çaresizliğini vurgulaması nedeniyle, belki de en şık olanı.

43... ♖xc7 44 e7 ♖c6 45 ♜e4!

Gelecek olan ♙a4 nedeniyle...

1-0

[Oyun 7]

Vitaly Bernadskiy – Yağız Kaan Erdoğan

Eforie Nord 2025, [D31]

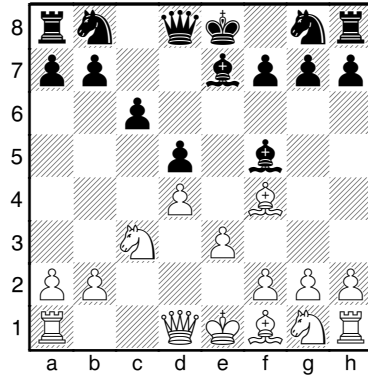
Yağız Kaan Erdoğan. Yalnızca Bursa'nın, ya da Türkiye'nin değil; Dünya'nın en genç Büyükustası. Henüz çok küçük yaşlarındayken kitap stantlarındaki kısa sohbetlerimizle tanıdığım bu genç adam, elde ettiği başarılarla her defasında gözlerimizi dolduruyor, bizleri ortaya koyacağı yeni performanslarıyla ister istemez beklenti içine sokuyor. Satranca adanmış onca hayatta bu seviyedeki başarılarla ulaşamamışken, tıpkı Ediz Gürel gibi, Yağız Kaan Erdoğan'un da önemli sonuçlara çok genç yaşlarında imza atmış olması, kendisini özel kılıyor.

Avrupa Bireysel Satranç Şampiyonası'nda ilk amaçlardan biri elbette ki Dünya Kupası'na katılım hakkı elde etmektir. Turnuvanın 8. turunda karşı karşıya geldiği Ukraynalı rakibi karşısında, Erdoğan önce sabırlı bir oyun ortaya koyarak konumu dengeledi, ardından karşısına çıkan fırsatı parlak fikirlerle değerlendirdi.

1 d4 d5 2 c4 e6 3 ♘c3 ♙e7

"*Satrançın Kuyruklu Yıldızı*" adıyla hakkında bir kitap yazılmış olan **Rudolf Charousek**'in adını taşıyan varyant. Bu sistemde, Siyah rakibinin ♙c1-g5 hamlesine hemen izin vermemeyi arzular. Siyah g8- atının gelişimini, rakibinin 4 ♘f3 hamlesinin ardına erteler ki, Carlsbad yapısında tehlikeli olabilecek f2-f3'lü sistemlerden kaçınılsın. Elbette ki her hamle sırasının beraberinde getirdiği artı ve eksiler bulunur ve esas olan aslında oyuncuların tercihleridir.

4 cxd5 exd5 5 ♙f4 c6 6 e3 ♙f5 (D)

7 ♘f3

Botvinnik 7 g4!? hamlesini Petrosian karşısındaki Ünvan Maçı'nda denemiş ve bu sistemle beyaz taşlarla maçtaki tek galibiyetini elde etmişti. Öğrencisi Kasparov da g4'lü sistemleri kendi repertuvarına eklemiş ve saldırgan tutumuyla iyi sonuçlar yakalamıştı. Ancak açılıştaki sergilenecek bu agresif yaklaşım herkesin tercihi olmaz.

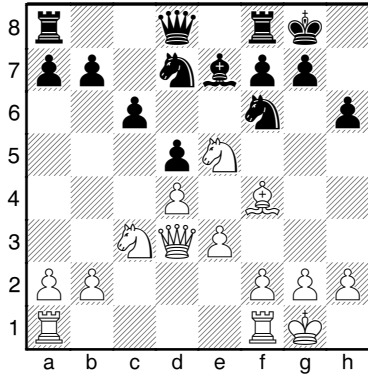
7... ♘f6 8 ♙e2

Fili d3- karesinden geliştirmemenin tek nedeni, f5-karesindeki file saldırmak olabilir. Dolayısıyla Erdoğan

8...h6

hamlesiyle kendisine bir yuva açar.

9 ♘e5 ♘bd7 10 ♙d3 ♙xd3 11 ♖xd3 0-0 12 0-0= (D)

Bernadskiy'nin açılıştaki iddiasız tercihleri, rakibine rahat bir eşitlik verdi.

12...dxe5 13. e5 14. Ad1 15. d6 16. f3?! 16 f3?!

e3-e4 sürüşü gerçekçi bir plan olmadığında, oyunun en başında standart bir fikir olarak belirtilen f2-f3 hamlesi etkisiz kalır.

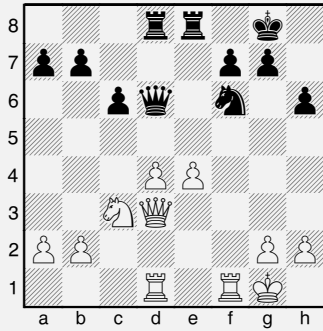
16...Ad8!

Basit bir kale hamlesi değil, aslında etkili bir '*profilaksis*'. Beyazın 16 f3?! sürüşü sonrasında geçerli olan tek planı 17 e4'tü. Peki, Siyah bu fikri nasıl engellemiştir?

17 a3

Beyaz 'şimdilik' beklemeyi tercih ediyor.

17 e4?! kötü sonuçlara sebep verirdi: 17...dxe4 18 fxe4

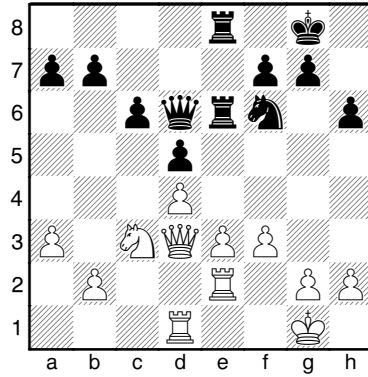

analiz diyagramı

18...c5!

Carlsbad yapısında standart bir fikir: Siyah koyu-renkli kareler üzerinden etkili bir blokaj oluşturabilmek için rakibe geçer piyon(lar) vermeyi göze alır. 19 d5 a6 20 a4 g4.

17...Ad8 18. fxe4 19. d6 20. a4 (D)

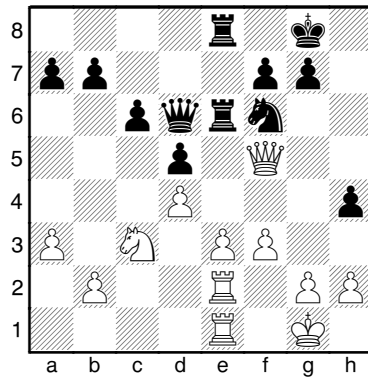

Taşlarının neredeyse tamamı ideal noktalarda olan Siyah konumunu nasıl geliştirebilir?

19...h5!

Etkili bir kenar piyon sürüşü: Amaç, rakibi şah kanadında yeni zayıflıklar, yeni tavizler vermeye zorlamak olacak.

20. dxe4 h4 21. f5 (D)

21...h7!

Yalnızca altıncı yatayı ...f6 - ...g6 gibi hamleler için boşaltmak amacıyla değil, aynı zamanda fırsat çıktığı takdirde şah kanadına uygulanan baskıyı ...h7-g5 manevrasıyla desteklemek fikriyle.

22. f4

Beyaz vezir kırılganlığıyla gelecek olan saldırıyı dindirmeyi amaçlıyor, ancak rakibi bu amaca ulaşmasına elbette ki yardımcı olmayacak.

22...d8 23. d1 h3! 24. g3

24. gxh3? vezir kaybına sebep olurdu: 24...f6 25. g3 g6+.

24...g5 25. f1

Beyaz tehdit altındaki f3- piyonunu desteklemek zorunda. Farklı bir durumdan bahsetmek gerekirse, örneğin: 25. b4? f6! Siyah bu defa vezir kırılganlığını ister, çünkü f3- karesinden beynel engellenemez. 26. xf6 xf6+.

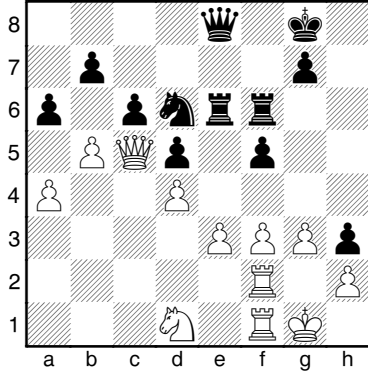
25...♖g6 26 ♖f5 ♜h6!

f4- sürüşü sonrasında h3- piyonunun zayıf kalmaması için.

27 ♜ef2 ♜ee6 28 ♖d3 ♜hf6 29 ♖d2 ♜g6 30 ♖d3 ♜gf6 31 ♖d2 ♜h6 32 ♖d3 ♖e7 33 b4 a6 34 ♖d2 f5 35 ♖c2 ♜hf6 36 ♖c5 ♖e8

Değişen şartlara göre Siyahın kırısmadan kaçındığına, sonra kırısmaya girmek istediğine, son olarak vezirleri bir kere daha tahtada tutmak istediğine dikkat edelim.

37 a4 ♜f7! 38 b5 ♜d6! (D)

Carlsbad yapısında atın ideal karesinin d6- olduğu Bobotsov-Petrosian ve Portisch-Kasparov partilerinden bu yana bilinir.

39 bxa6 bxa6 40 ♖c1 a5 41 ♜b2?

40. hamlenin tamamlanmasının ardından gelen hatanın nedeni, uzun müddet baskı altında kalınmış olmasıdır. Şimdi Erdoğan'ın karşısına çıkan fırsatı ne kadar öğretici bir şekilde değerlendirdiğine dikkat edelim.

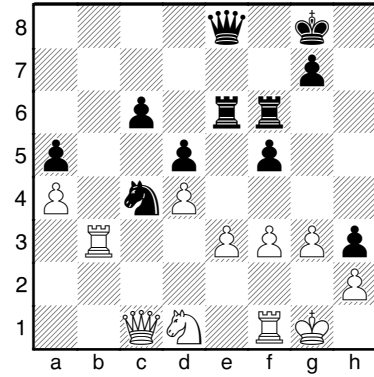
41...♜c4 42 ♜b3 (D)

42...f4!!

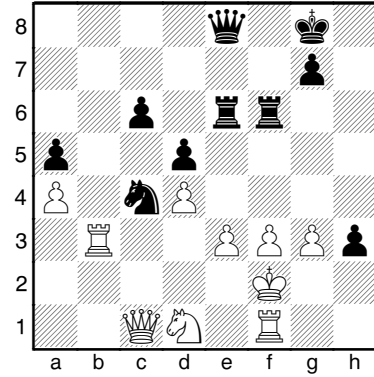
Muhteşem bir hat açma fedası. Piyona dokunmak mümkün değildi.

43 ♜f2

43 exf4 ♜e1-+; 43 gxf4 ♖g6+ 44 ♜f2 ♜xf4! 45 ♜g1 ♜g1 ve ardından ♜g3 ile Beyaz konumunu toparlayamaz

mıydı? Fırsat bulabilirse evet; ancak Siyah kendisine o şansı tanımaz: 45...♜xf3+! 46 ♜xf3 ♜f6+ 47 ♜e2 ♖xg1-+ 43...fxg3+ 44 hxg3 (D)

44...♜xf3+!

Söz konusu olan taktikler olduğunda, Erdoğan kendisini evinde hisseder.

45 ♜xf3 ♜f6+ 46 ♜e2 ♖h5+ 47 ♜e1 ♜xf1+ 48 ♜xf1 h2 0-1

Carlsbad yapısı karşısında Siyah taşlarla nasıl oynanması gerektiğine dair güzel bir örnek: Önce sabırlı oyunla konumu dengelemek, ardından şah kanadında yıpratıcı hamlelerle rakibi baskı altına almak.

[Oyun 8]

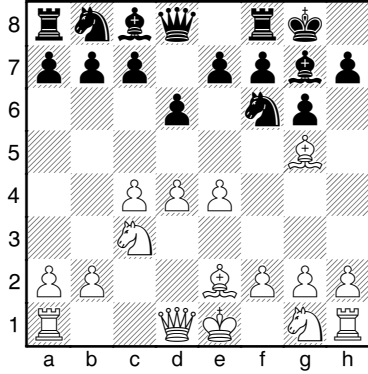
Tan Zhongyi - Ying Zhu

Xinghua 2015, [E73]

Kadın satranç sporcularını yeterince tanımayınca, kendileri, oyun stilleri ve kuvvetleri hakkında doğru bir değerlendirmede bulunmak güç olur. Çoğu zaman kadınlar arasındaki turnuvalarda boy göstermeleri sebebiyle, genel kategori ile kadınlar kategorisinde oynayan sporcuların, ait oldukları reyting havuzlarının birbirinden farklı olduğu akla gelebilir. İşte tam da bu yüzden, renkli bir turnuva düzenleme arayışındaki organizatörler, elit kadın

sporculara turnuvalarında yer vermek isterler. Geçmiş yıllarda nasıl *Gürcü Satranç Ekolü*'nün kadınlar kategorisinde bir hegemonyası olduysa, son yıllarda bu durumu Çin ve Hindistan için de söyleyebiliriz. 2017 Dünya Kadınlar Şampiyonu olan Tan Zhongyi, saldırgan stili ile rakiplere gerçekten de korku salmakta. Rakibinin inceleyeceğimiz karşılaşmada yaptığı açılış hatasını nasıl cezalandırdığını hep birlikte görelim.

1 d4 ♘f6 2 c4 g6 3 ♖c3 ♙g7 4 e4 d6 5 ♙e2 0-0 6 ♙g5 (D)

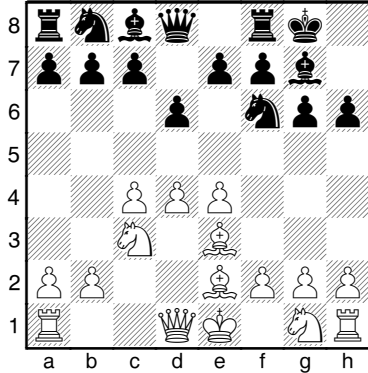
Şah-Hint Savunması karşısındaki Averbakh Varyantı. Basit bir anlatımla, Beyazın bu sistemle rakibini ...e7-e5 sürüşünden alıkoymak istediği söylenebilir. Elbette ki durum bundan ibaret değil. Beyaz, Süngü Hücumu'nun aksine, merkezin kapanması durumunda saldırı şanslarını vezir kanadında değil, şah kanadında arar. Tek bir hamlenin oyundaki genel strateji üzerine bu denli büyük bir fark yaratması, gerçekten de enteresan.

6...h6

File 'tercihini' sorarak, ancak h6- piyonunun kendisi de bir hedefe dönüşecektir.

6...e5? 7 dxe5 dxe5 8 ♖xd8 ♙xd8 9 ♘d5+-.

7 ♙e3 (D)

7...♘c6?!

Şah-Hint Savunması'nda, merkezde bir tutum sergilemeden b8- atını geliştirme temasına zaman zaman rastlanır (Gheorghiu-W. Watson, Londra 1980, 0-1). Ancak bu konumun özelinde, Siyahın provokatif girişimi hatalı. At çok fazla tempo kaybedecek ve bu süreçte beyaz piyonların âdeta bir silindir gibi ilerlemesine sebep olacaktır.

Averbakh Varyantı'ndaki standart bir fikir olan 7...♘a6 8 h3 e5 9 d5 c6; ya da daha saldırgan görünen 7...c5 8 dxc5 ♖a5 Siyahın sahip olduğu alternatiflerdi.

8 d5!

En prensipli yaklaşım: Fırsat varsa, tempo kazanmakta bir sakınca olamaz.

8...♘e5 9 f4 ♘eg4

Muhtemelen Ying Zhu, Beyazın kritik öneme sahip taşı olan fili rahatsız eden bu hamleye güvenmişti. Ancak kendisinin geri çekilişi sonrasında, g4- karesindeki at püskürtülmeyecek miydi?

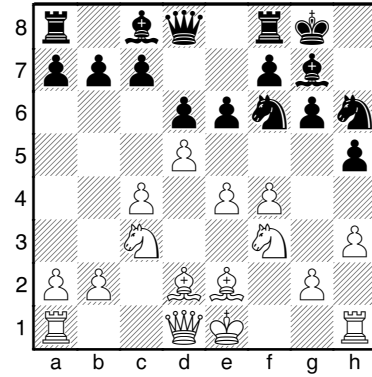
10 ♙d2

Fil geri çekilince h2-h3 somut bir tehdide dönüşür.

10...h5 11 h3 ♘h6 12 ♘f3±

Şah-Hint Savunması işte bu nedenle oynanması güç bir açılış: Yapılacak tek bir hata, Siyahı oyun boyunca mahkûm bir konumda oynamak durumunda bırakabilir.

12...e6 (D)

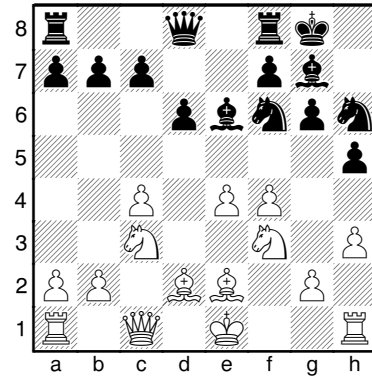

Şimdi nasıl devam etmeli? Siyahın c8- filinin gelişimine 'yardımcı olacak' 13 dxe6 mı, yoksa doğal görünen 13 0-0 daha etkiliydi?

13 dxe6!

Bu alışla arzulanan, atın h6- karesinde hâlâ müşkül bir durumda olduğunu göstermekti.

13...♙xe6 14 ♖c1! (D)

Tehdit f4-f5 sürüşüyle taş kazancı.

14...♙d7 15 f5 ♖h7 16 g4!

Tan Zhongyi gücünü gösteriyor. Tek bir hata, 7...♘c6? ve Siyahın başına gelenler.

16...gxf5 17 gxf5 ♘fg8 18 ♖c2

Veziri rakip şahla aynı çaprazda konumlandırmak, Siyahı oyundaki hamleyi yapmaya zorlar. Evet, belki de bu karşılanması basit bir tehditti, ancak Beyazın esas isteği, 0-0-0 hamlesi için şahın yolunu açmaktır.

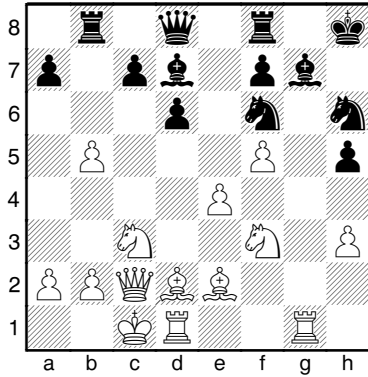
18...♙h8 19 0-0-0+- b5

Nafile çabalar. Siyah kuvvetler herhangi bir karşı oyun yaratabilmekten çok uzaktalar.

20 cxb5 ♖b8 21 ♖hg1

Kaleler açık hatlara ait.

21...♘f6 (D)

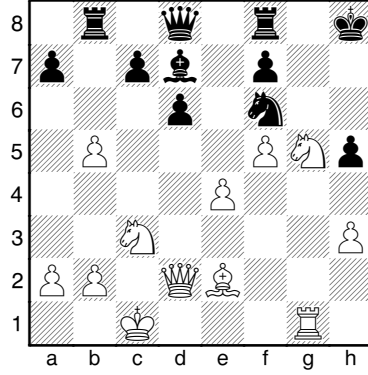

Beyaz oynar ve kazanır:

22 ♖xg7!

Siyahın en önemli savunucusunu ortadan kaldırarak. Oyunun geri kalan hamleleri herhangi bir yoruma ihtiyaç duymaz.

22...♙xg7 23 ♖g1+ ♙h7 24 ♙xh6! ♙xh6 25 ♖d2+ ♙h7 26 ♘g5+ ♙h8 (D)

27 ♘e6!

Beyaz, rakibinin açılış safhasındaki kötü oyununu öğretici bir biçimde değerlendirdi. Yeni bir açılış öğrenirken, özellikle de rakibin kötü oyununun nasıl cezalandırılması gerektiğini gösteren örnekleri inceleyerek yola koyulmak önemlidir. Bu yaklaşım hem ilgili varyantı oynarken özgüveninizi arttıracak hem de bahsi geçen açılıştaki temel taktiklere aşina olmanızı sağlayacaktır.

1-0

Temsilcimiz,
Sevgili **Yağız Kaan Erdoğmuş**'a
bu geleneksel, tarihi öneme sahip turnuvada başarılar diliyorum.